کارمەندێک لە بەشی سووتاوی نەخۆشخانەی نیمیرجینسی لە سلێمانی:

لە سەرەتای ئەمساڵەوە (٣٢٢) حاڵەتی سووتاوی هەبووە، (٩٠)یان مردوون

ئا/ بەیان سدیق

ئەمڕۆ خۆ سووتاندنی ئافرەتان بۆتە دیاردەیەکی بەردەوامی کۆمەڵایەتی، ئەم دیاردەیەش کەلێک قەبو تێروانین لەخۆ دەگرێ، بۆتەوەی بتوانین ئاشنابین بە فاکتۆرەکانی سەرهەڵدانی ئەم دیاردەیەو سایکۆلۆژیەتی بەرامبەرەو رەهەندی ئەرێزەی ئاگرکۆژینی تیکەڵبین هەوڵدەدەین لەم راپۆرتەدا سەرنجی خوێنەر بۆ ئەو بابەتە رابکێشین.

سووتان بەئاگر بۆ!

سەردەنا سەردانی یەکێک لەنەخۆشخانەکانی شاری سلێمانی ـ مان کرد کە ژمارەیەکی سەرجاو ئافرەتی سووتاو لە بەکەبەکی ئابەنانی لەژێر چاودێری پزیشکی دابوون.

سەردەنا (ئامینە محمد) کە ژیکەس سووتابوو وتی: پەرمێزم هەڵگرد نان بکەم کرانسەکەم ئاگری گرتو سووتام بەڵام (گۆڤار) دەربارەی سوتانی خۆی بەم شێوەیە دوا: ویستم پەرمێزەکەم داگیرسێنمو جلەکانم بشۆم، کەچی پەرمێزەکە ئاگری گرت.

(ساکار) کە خوێندکارێکی بەشی ئاشەمەی زانستی یە وتی: ماڵمان بۆیاخ دەکرد، تنک کەوتبووە سەر زەویەکە ویستمان بەنەوت پاکی بکەینەوە، دەمەو ئێوارە بوو، کارەبا بڕا، منیش چراکەم هێنا و داگیرساند، کرانسەکەم کە نەوتی پێوەبوو، چراکە کڵپەی کردو هەموو گیانم ئاگری گرت.

(ساکار) لەدوای قسەکانیدا هیوای خواست کە زوو چاکبێتەوە بۆئەوەی ساڵی نوێی خوێندنی لەدەست نەچێتو دواجاریش لەڕێی ئەم ڕۆژنامەیەوە سڵاوی نارد بۆ هاوڕێکانی.

(زمان) کە دەسکەوتاندوو هێشتا نەگواژراوەتەوە دەربارەی سووتانەکەی دەڵێ: لەماڵەوە سوتام بڕایەکم سەعات پێنجی ئێوارە دێتەوە، ئەوانی تر لەقوتابخانەن، بۆیە هیچیان نریام نەکەوتن هێشتا بەنێو هۆڵی بەشی سووتاویدا دەگەڕام بۆئەوەی بتوانم زۆرترین لەو سووتاوانە ببینم هەندێکیان بەڕادەیەک سووتابوون کە نەدەتوانرا لە وشەو ڕستەکانیان تێبگەین، بەهەرحاڵ چوینە لای کچێکی تەمەن (١٦) ساڵ بەناوی (نێگان)و بەم شێوەیە بۆمان دوا: ویستم چێشت لێنێنم، سەعات دەوری (٥)ی ئێوارە بوو، سۆبەکەم داگیرساند، مەنجەڵەکەشم بەدەستەوە بوو ویستم بەکەوچک ڕۆن بکەمەناو چێشتەکە، بۆخۆی ماکسیەکەم لەدواوە گری گرت، کاتێ تاوەم دابەوە، ئاگر بەرز بۆوە بۆ سەرەوە، منیش هەر ئەوەندەم توانی زریکاندم، ڕامکرد بۆناو حەوشە.. ئیتر هاوڕێکانم فریام کەوتن، بۆ ئەگەبتی ئەو ڕۆژەش ئاو نەبوو.. دواتر وتی: ئەوانەی لەداخی شتێك خۆیان دەسوتێنن خۆیان نەسوتێنن باشترە، چونکە شتێکی زۆر هەڵە دەکەن.

زۆرێك لەو سوتاوانە خۆیان لەوە لادەدا کەخۆیان بەدەستی خۆیان ئاگریان لە جەستەیان بەردایێت کاتێك کەتۆ سەیری بەشێکی زۆرلەو سوتاوانە دەکەی هەست دەکەیت ئەو جۆرە سوتاوانە دەرەنجامی کارێکی لەناکاو نییە بەتایبەتی بەشێکی زۆریان سوتانەکەیان زیاتر لەسەروە بوو.

بەڵام ئەم جارە (چنور) کە خۆی سووتاندووە بەقسەکانیدا وادەردەکەوت کە لەداخی باوکی خۆی سوتاندێ هەربۆیە پرسیارمان لێکرد بۆ خۆت سوتاند ؟ لەوەڵامدا وتی: چونکە باوکم دیعایەی بۆ دەکردم ! کاتێك لێمان پرسی دیعایەی چی ؟ وتی: هەموو شتێك.

ڕێژەی سووتان ڕوو لەزیادبوونە یان کەم بوون ؟

بەپێویستمان زانی لەڕاپۆرتەکەماندا کارەنانی تەندروستی بوونێن دەربارەی خۆسوتاندن و ئەو ئامارانەی کەلە بەردەستدایە ڕوو هۆکارەکانی خۆسوتاندن.

سەردەنا (چرۆخان) بەم شێوەیە بۆمان دوا: لێرە لەبەشی سووتاوی لەسەرەتای ساڵەوە (١/١/٢٠٠٤) ڕێژەی یەکی زۆری سووتاوی هاتووە بۆمان، لەو کاتەوە ٣٢٢ سووتاو هاتۆتە بەشەکەمان و لەو ڕێژەیە ٩٠ کەسیان مردوون و ئەوی دوایان چاك بوونەوە.

لەوەڵامی پرسیاری هۆکارەکانی سووتان دیسان (چرۆخان) وتی: حاڵەتی سوتاوی دوبەشمان هەیە واتە یان بە حادیسە سوتاوە، یاخۆیان خۆیانیان سوتاندووە، ئەوانەی کەدێن بێگومان حاڵەتەکانیان زۆر ناخۆشە، حاڵێکە لاشەیان جوانی لەدەست داوە، ئەوانەشی کەزیاتر خۆیان دەسوتێنن تەمەنیان لەنێوان ١٢ئەو ٢٢ ساڵدایە زیاتر لەلای برایو باوکو کێشەو کێوەڵایەتیەکان یەنا دەبەنە بەر ئەم حاڵەتە، سوتاوەکان کە لەسەرەتاوە دێن ڕاستیەکە دەشارنەوە بەڵام دواتر کە لە کارەبەدەکان دەگەن هەموو ڕاستیەکە دەردەخەن بەڵام ئێمە زیاتر پرسیاریان لێ ناکەین بەڵکو دڵخۆشیان دەدەینەوە، بەڵام ئەوانەی خۆیان دەسوتێنن بەرێگەی واوە خۆیان سووتاندووە کە هیوای چاك بوونەوەی نەیێ بۆیە دەڵێن چارەسەرمان بۆمەنوسن بۆئەوەی چاك نەبینەوە.

-پاشان ڕووی پرسیارمان کردە (سێوەخان) کە بۆچی کەناڵەکانی ڕاگەیاندن ئاگادار ناکەنەوە بۆچی لەم کرشتارگا ترسناکە بڕەمنگ بکرێ ؟ بەڕێزی لەوەڵامدا وتی: بەشەکەی ئێمە سووتاوییە، زۆرلە کەناڵەکان دێن سەردانی سووتاوەکان دەکەن وەك ئێوەش چاوپێکەوتنتان لەگەڵدا کردوون و زۆرجار وێنەشیان دەگرم، ئەوە ئێشی ئێدارەیە، تا ئێستا بۆ ئاگادارنیم ئەگەر شتێکی وایان کردبێ یان نا بەڵام ئاگاداری ئەوەم کە ڕۆژنامەنووسان دێن بۆ سەردانی ئەم بەشە، شتێکی باشە لەپێناوی زیاتر هۆشیار کردنەوەی خەڵك.

خۆسوتاندن و تەنگژەی دەروونی

بۆ ئاشنا بوون زیاتر بە خۆسوتاندن و پەیوەندی بە حاڵەتی دەروونیەوە ڕوومان کردە بەڕێز (د. پێشینبەکی تا تەندروست دەبێ هەبێ؛ بۆیە ئەو کەسە دەگات بەو بڕیارەی خۆی بسوتێنێ؛ هۆکاری خۆسوتاندن بە ئاگر بەشێوەیەکی گشتی بەدەرنیە لەو پرۆسەیەی پێی دەوترێ خۆکوژی؛ بەپێی داب و نەریتو کلتور شێوازی خۆ کوشتن لەوڵاتێکەوە بۆ وڵاتێکی تر بەپێی ڕادەی تێگەیشتنی کەسەکە دەگۆڕێ؛ ئافرەت لەوڵاتی ئێمەدا وافێرکراوەو ڕاهێنراوە بەشێوەیەکی ڕاستەوخۆ لەماڵدا ئێش بکات کە لەماڵەوە بێت و لەگەڵ ئاگر خەریك بێتو سووتاندووە و کەمتر بیستوویەتی ئافرەتێك بەهێشك خۆی کوشتبێ؛ یان ئەو ڕێگایانەی تر هەن بۆ خۆکوشتن ئەو نەبیستووە، بۆیە هەڵدەستێت بەپرۆسەی لاسایی کرنەوە، بۆیە دەبێتە کەسێکی لاسایی کەرەوە کە ئەسڵەن لە ڕێگای خۆسوتاندنەکەشدا هیچ هەڵبژاردنێکی نیە.

د. ڕێبوار

- پێتوانیە تەنگژەی دەروونی سەرچاوەکەیە لە پرۆسەی خۆکوشتن دا ؟

+بەڵێ بە تەنکید، ئەگەر بگەڕێینەوە سەر ئەو هۆکارانەی کە کاردەکەنە سەر ئەو بڕیارەی کە کەسێك خۆی بکوژێ؛ یان ئافرەتێك خۆی بسوتێنێ؛ هۆکار زۆرن؛ هۆکاری دەروونیش یەکێکە لەو هۆکارانە، بەڵام زیاتر دەبێ کەسە بە قۆناغی دەروونیا تێپەڕبێت؛ چونکە لەوا جارا ئەگەر کەسێك کێشەیەکی ئابوری یان کۆمەڵایەتی هەبێ ئەمە دەبێتەهۆکارێکی دەروونی و باری سایکۆلۆژی ئەو مرۆڤە لەو قۆناغەدا هەرگیز ئاسایی نیە؛ دەتوانین بڵێین قۆناغە دەروونیەکە بنەڕەتە، ئەویش لەچیدا خۆی دەبینێتەوە ئایا ئەو کەسە لەژیانی خۆیدا کەسێکی ڕاڕاو دوو دڵ بووە یاخود کەسێکی خەمۆك بووەو بەم قۆناغەدا تێپەڕیووەو کەس هەستی پێنەکردووە .. بەکورتی ئەو کەسەی خۆی دەکوژێ؛ لەبارێکی دەروونی ناجێگیردایە، ئەگەر زوو هەستی پێبکرێ و فریای بکەوین ئەوا باشترە ئەگەر خۆیشی نەتوانێ چارەسەر بکات ئەوا کەسوکاری دەتوانن ڕۆڵی بەپزیشك بکەن بۆ چارەسەرکردنی.